

Студијски програм: Социјална политика и социјални рад
Назив предмета: Вулнерабилне групе и анти-дискриминаторне политике и праксе
Наставници: доц. др Драгана Штекел, доц. др Сузана Михајловић Бабић, сарадница Јелена Бирманчевић
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 6
Услов: -
<p>Циљ предмета</p> <p>Основни циљ је приближавање студентима како се правни стандарди, политички захтеви и принципи социјалне правде и једнакости претачу у антидискриминативне и антипотчињавајуће политике и праксе уз критичку анализу приступа и механизма који се користе за укључивање маргинализованих друштвених група. Фокус ће бити на домаћим и међународним политикама и праксама у различитим друштвеним сферама које су развијане и имплементиране последњих деценија са освртом на изазове у одговорима на потребе ових група, при чему се вулнерабилност посматра као резултат интеракција између доступних ресурса појединцима и заједницама и животних изазова са којима се суочавају, неповољног друштвеног статуса, неадекватног социјалног капитала, деградираних суседстава и простора који настају, као и читавог комплекса ових интеракција током животних циклуса. Стога је посебан нагласак на област сиромаштва и социјалног искључивања. Повезано са тим, циљ предмета је стицање знања о национално-специфичним изазовима за рањиве друштвене групе и вештина за идентификовање нарушеног благостања рањивих друштвених група, као и могућностима развоја различитих типова интервенција у областима политика запошљавања, становања, образовања, социјалне заштите и здравља, али и акција на локалном нивоу, као што су социјални и економски развој заједница и суседстава са циљем финансијског сиромаштва и социјалног искључивања. Крајњи циљ овог курса је анализа програма и мера усмерених према овим групама и планирања јавних политика које одговарају на незадовољене потребе и постојеће изазове.</p>
<p>Исходи предмета</p> <p>1) Разумевање природе предрасуда и ефеката дискриминације различитих вулнерабилних група и појединца; 2) Усвајање знања о савременим антидискриминативним приступима, политикама и праксама са различитим друштвеним групама у националном, европском и светском контексту; 3) Развијено критичко мишљење о антидискриминативним питањима, интеграција теоријских концепата и дилема праксе; 4) Усвајање вештина и компетенција за рад са вулнерабилним групама, посебно у области њиховог заступања и оснаживања; 5) Способност евалуације антидискриминативних политика и пракси, критичко проматрање њихових исхода; 6) Упознавање и разумевање концепата сиромаштва и социјалног искључивања и алтернативних дискурса о овим концептима, као и разумевање идеационих и институционалних претпоставки у основи развоја концепата сиромаштва и социјалног искључивања и програма подршке рањивим друштвеним групама у европским државама и Републици Србији; 7) Познавање програма подршке усмерених ка смањењу сиромаштва и социјалног искључивања у Европи и Републици Србији, што обухвата и рад социјалних служби и професионалаца у систему државне подршке рањивим друштвеним групама; 8) Разумевање учешћа и доприноса цивилног сектора у пружању подршке рањивим друштвеним групама и односа са јавним сектором; 9) Оспособљавање за детекцију исхода програма подршке рањивим друштвеним групама, уз креирање препорука за унапређење програма подршке; 10) Оспособљавање за компарацију карактеристика рањивости и карактеристика програма подршке у европским државама и Републици Србији, у циљу формулисања и заговарања национално специфичних програма подршке рањивим друштвеним групама.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава:</i></p> <p>1. Концепт (индивидуалне и групне) вулнерабилности; вулнерабилност и људска права; маргинализација (појам маргиналних група, типови и механизми маргинализације); 2) Концептуализација социјалних неједнакости – сиромаштво, социјално искључивање и рањиве друштвене групе; програми социјалне заштите у борби против сиромаштва и социјалног искључивања у Европи; 3) Предрасуде и стигматизација; Вишеструка дискриминација – појам и садржај; Концепти „једнакости“ и „различитости“ – теорије и ефекти дискриминације и опресије; 4) Рањиве друштвене групе у Републици Србији и финансијско сиромаштво; 5) Социјално искључивање вулнерабилних група у областима становања, тржишта рада, образовања и здравља у Републици Србији; 6) Роми: узроци, видови маргинализације и одговори политичких акција; 7) Изазови инклузије осталих маргинализованих група у Србији (бескућника, особа лечених од болести зависности, особа са инвалидитетом и особа које су</p>

одслужиле затворску казну, сексуалних мањина); 8) Маргинализација, раса и род: индивидуалне карактеристике као друштвени конструкти; 9) Политике подршке рањивим друштвеним групама у Републици Србији - легислативни и институционални оквир политике подршке од 2000. године; 10) Анти-дискриминаторни покрети у друштву и оснаживање маргинализованих: методе макро праксе; последице социјалних неједнакости и импликације институционалне дискриминације на праксу социјалног рада; 11) Анти-дискриминаторни покрети у друштву и оснаживање маргинализованих: методе макро праксе; последице социјалних неједнакости и импликације институционалне дискриминације на праксу социјалног рада; 12) Рад са рањивим друштвеним групама у Републици Србији; социјалне службе и професије; цивилни сектор и подршка рањивим друштвеним групама у Републици Србији.

Практична настава:

Индивидуални рад са студентима на анализи дизајна и имплементације програма подршке рањивим друштвеним групама, групне посете националним и међународним организацијама, долазак стручњака запослених у јавном и цивилном сектору који су ангажовани на унапређењу положаја рањивих друштвених група у националном контексту.

Литература:

Основна:

Штекел, Д., Михајловић Бабић, С. (у припреми) *Рањиве друштвене групе у Републици Србији: политике и праксе*. Београд: Факултет политичких наука (210 страна)

Михајловић Бабић, С. (2020). *Ефекти програма подршке корисницима минималног прихода у Граду Београду – импликације на креирање социјалне политике*. Докторска дисертација. Београд: Факултет политичких наука (стр. 12-139).

Допунска:

Гофман, Е. (2009). *Стигма*. Нови Сад: Mediterran Publishing (165 страна).

Геремек, Б. (2015). *Историја сиромаштва*. Лозница: Karpos (301 страна).

Перишић, Н. (2014). Координација политика социјалног укључивања европских држава благостања. *Годишњак Факултета политичких наука*, VIII(11): 95-111.

Жарковић, Б., Петровић, М., Тимотојевић, М. (2012). *Без куће, без дома: резултати истраживања бескућништва у Србији*. Београд: Хаусинг центар (73 стране).

Plous, S. (2003). *Understanding Prejudice and Discrimination* (poglavlje 1, pp. 3-48). New York: McGraw-Hill.

Pratkanis, A. R., & Turner, M. E. (1996). The proactive removal of discriminatory barriers: Affirmative action as effective help. *Journal of Social Issues*, 52, 111-132.

Appelby, G. A., Colon, E. and Hamilton, J. (2001) *Diversity, Oppression and Social functioning: Person in Environment Assessment and Intervention*, Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.

Михајловић Бабић, С. (2018). Изазови у приступу социјалним бенефицијама у Европи – феномен *Non-take-up-a*, *Друштвене и хуманистичке студије*, 1(4): 39-56.

Јелић, М., Михајловић Бабић, С. (2018). Инклузивна улога цивилног сектора у пружању услуга особама са инвалидитетом у Републици Србији, *Мегатренд ревија*, 15(2): 233-254.

Михајловић Бабић, С. (2021). Политике и програми социјалног укључивања у области становања у Републици Србији. *Мегатренд ревија*, рад прихваћен.

Михајловић Бабић, С. (2017). Антипотчињавајућа пракса у остваривању права на новчану социјалну помоћ: препреке и могућности. *Годишњак Факултета политичких наука*, XI(17): 151-170.

Башић, Г. (2011). Политичка акција: Ромски покрет и промене. Београд: Чигоја, стр. 31-45, 117-154.

Број часова активне наставе:	Теоријска настава: 30	Практична настава: 30
-------------------------------------	------------------------------	------------------------------

Методe извођења наставе: Предавања и вежбе

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поени	Завршни испит	поени
Присуство на настави и активност на настави	10	Писани рад	50
Један индивидуални задатак	10		
Колоквијум	30		